

підприємства та групи підприємств при складанні консолідованої фінансової звітності. Результати порівняння доцільно оформляти таблицею.

Список використаних джерел

1. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 02.11.2020).
2. НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення: 02.11.2020).
3. МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_065#Text (дата звернення: 03.11.2020).
4. Юнацький М. О. Облікова політика в управлінні діяльністю корпоративних підприємств: організація та методика. Автореферат дис. на здобуття наукового ступеня к-та. економ. наук: 08.00.09. Київ, 2016. 21 с.
5. ГКУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 06.11.2020).
6. Лучко М. Р., Яцишин С. Р. Консолідація фінансової звітності: Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 282 с.

УДК 657.631.8:332.012.2

Шалімова Наталія Станіславівна,
доктор економічних наук, професор,
декан факультету обліку та фінансів,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

ВРАХУВАННЯ ВПЛИВУ АУДИТУ ЯК ІНСТИТУТУ В МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Аудиторська діяльність має важливе значення як для розвитку конкретного суб'єкта господарювання, так і сучасної економіки й суспільства в цілому. Його вплив на мікрорівні проявляється в основному в тому, що проведення аудиту та інших завдань з надання впевненості дозволяє зменшити ймовірність виникнення несприятливого вибору та морального ризику, оскільки аудит може бути використаний як для встановлення типу агента (в цьому випадку аудит є прикладом засобів фільтрації, сигналізації та раціоналізації), так і для протидії опортуністичній поведінці (в даному випадку – прикладом засобу контролю та налагодження стимулів агента). Сам аудит може розглядатися як складова таких видів трансакційних витрат, як витрати пошуку інформації та витрати на ведення переговорів і укладання контрактів. Також слід враховувати, що накопичення й узагальнення інформації, яка визначає репутацію окремих фірм, та встановлення ступеня її достовірності, а останнім саме й займаються аудиторські фірми, дає змогу реалізувати ефект масштабу в сфері збору та аналізу інформації про ділову поведінку і забезпечити зниження трансакційних витрат, будуючи довірчі

відносини. В цьому випадку вплив аудиту вже переходить на інші рівні: регіональний на рівні країни, макрорівень, глобальний.

З одного боку, аудит є тим формальним інститутом, який діє як механізм реалізації довіри (особливої неформальної норми в суспільстві), що проявляється в послідовності її появи: спочатку суб'єкт довіряє формальному інститутові (аудиту), а інститут в особі суб'єкта аудиторської діяльності вирішує, хто в зоні його компетенції, яка обмежена висловленням думки стосовно ступеня достовірності фінансової звітності, вартий такої довіри. Система незалежного аудиту виконує роль стабілізуючого та гармонізуючого елемента у складній системі соціально-економічних відносин суспільства, виконуючи дві функції: інформаційну, яка проявляється у виявленні наслідків конфлікту інтересів, що дозволяє зменшити інформаційний ризик та підвищити інформаційну прозорість об'єкта, та стимулюючу, яка проявляється в попередженні виникнення проявів конфлікту інтересів, його мінімізації та нейтралізації. Саме в цьому проявляється вплив аудиту як інституту на соціально-економічний розвиток країни в цілому. Проте оцінка такого впливу як на рівні конкретного суб'єкта, так і на рівні окремої країни та світової економіки в цілому не здійснюється.

Значне розповсюдження в соціально-економічній сфері, де необхідною є кількісна інтерпретація багатомірного явища, отримали індекси, зокрема для оцінки таких складних понять, як «ведення бізнесу», «конкурентоспроможність». Для здійснення міжкраїнних порівнянь розрахунками таких багатомірних індексів займаються світові організації: Світовий банк, ООН, ОЕСР тощо, що підтверджує їх важливість. Зокрема, цікавими та важливими є індекси, які характеризують рівень соціально-економічного розвитку.

Найбільш популярним міжнародним рейтингом оцінки простоти здійснення підприємницької діяльності в країнах світу в останні роки є індекс «Ведення бізнесу» (Doing Business), який дозволяє визначити якість правил регулювання підприємницької діяльності, що підвищують чи обмежують ділову активність, та їх застосування країнах світу, регіонах, а також вибраних окремих містах. Разом з тим, його аналіз дозволяє зробити висновок, що, незважаючи на те, що в ньому використовуються (хоча і обмежено) показники, пов'язані із інституційним середовищем, зокрема «захист міноритарних інвесторів», вплив аудиту як інституту на умови ведення бізнесу не оцінюється та не враховується.

Лише в одному індексі – Індексі глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI) – враховується інститут аудиту. Індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI) включає такі показники:

- доступне середовище (enabling environment): інституції (institution), інфраструктура (infrastructure), інформаційні технології (ICT adoption), макроекономічна стабільність (macroeconomic stability);
- людський капітал (human capital): здоров'я (health), навички (skills);
- ринки (markets): ринки продуктів (product market), ринок праці (labour market), фінансова система (financial system), розмір ринків (market size);
- інноваційні екосистема (innovation ecosystems): динамізм бізнесу (business dynamism), інноваційна спроможність (innovation capability).

Україна в 2019 році за Індексом глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI) отримала 85-те місце зі 141 країни [1]. За критерієм «інституції» (institution) Україна має одне з найнижчих місць – 104 (найнижче місце Україна отримала за таким показником як макроекономічна стабільність (macroeconomic stability) – 133). Саме в цій категорії присутній показник «сила стандартів аудиту та звітності» (strength of auditing and accounting standards), який знаходиться серед 12 показників, за якими Україна не спромоглася потрапити в перші сто країн. За показником «сила стандартів та аудиту» (strength of auditing and accounting standards) Україна займає 118 місце з 141 країн.

Така позиція України, зважаючи на досягнення в сфері аудиту в контексті застосування Міжнародних стандартів та відповідності європейським стандартам потребують додаткових досліджень.

Список використаних джерел

1. *The Global Competitiveness Report 2019.* URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (дата звернення 15.10.2020).